

Ishaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.
Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1.50 dinar.
Cena: za 1 mesec 5 Din, za 1/4 leta 15 Din, za 1/2 leta 30 Din;
za inozemstvo 7 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske
tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljan-
ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Delavska zbornica.

Take javno-pravne ustanove pred vojno v Sloveniji nismo še poznali, dasi so široke plasti delavstva in zasebnega nameščenstva vedno po njej hrepenele. V življenje je »Delavska zbornica« priključila šele povojna doba, ko je bilo delavstvo tudi v naši državi že močen činitelj celokupnega javnega življenja.

Zakon o zaščiti delavcev iz leta 1922 ustanavlja za celokupno kraljevino SHS osem delavskih zbornic, in sicer: za Srbijo s sedežem v Beogradu, za Južno Srbijo s sedežem v Skoplju, za Črno goro s sedežem v Podgorici, za Hrvatsko in Slavonijo s sedežem v Zagrebu, za Slovenijo s sedežem v Ljubljani, za Bosno in Hercegovino s sedežem v Sarajevu, za Dalmacijo s sedežem v Splitu in za Vojvodino s sedežem v Novem Sadu.

Naloga delavskih zbornic je, ščititi gospodarske in kulturne interese vseh delavcev in nameščencev na ozemlju svojega območja. Posebej pa naj še podajajo poročila, mnenja in predloge pristojnim državnim in samoupravnim organom v vseh zadevah, ki se kakorkoli tičejo delavstva in nameščencev. Stremeti mora za tem, da odgovorna oblastva izvršujejo veljavne delavske zakone, se izjavljajo o novih ustanovah, tičočih se trgovine, obrti v prometu ter posredujejo pri sklepanju kolektivnih pogodb. Njihova skrb bodi zbiranje delavske statistike vseh panog, hranjenje delovnih pogodb in vodstvo evidence o delavskih in strokovnih organizacijah. Delavske zbornice posredujejo in intervenirajo direktno pri vseh državnih uradih, napravah in delodajalcih, kadarkoli zahtevajo to interesi delavcev in nameščencev. Važno pa je zlasti, da smejo delavske zbornice ustanovljati in organizirati naprave po lastni iniciativi za pospeševanje gospodarskega, socialnega in kulturnega položaja delavcev in nameščencev.

Vsekakor važne naloge, mimo katerih delavstvo ne bi smelo iti zaprtih oči, čeprav je področje delavskih zbornic zelo utešeno po centralističnih mukah vsakokratnega ministra za socialno politiko v Beogradu.

Prve, tako zvane »Začasne delavske zbornice« je imenovalo ministristvo za socialno politiko. Tiste dni pa sta bila gg. dr. Kukovec in dr. Žerjav v Beogradu velika gospoda. Tudi brata Anton in Etbin Kristan sta tedaj bila še poslanca, in »Socialistična stranka Jugoslavije« s svojim slavno-znanim Socialističnim klubom je bila centralistični gospodi — kakor znano — vsekdar na uslugo. Tako je prišlo, da je bila v slovensko začasno delavsko zbornico imenovana socialno-demokratska večina, in to tako, da je dobilo krščansko socialistično delavstvo v njej celih 5 zastopnikov, dasi mu jih je šlo najmanj 20!

In nato mirna Bosna. — Beograd je Beograd, delavske zbornice so spale; zanje se je brigal malokdo. Šele Korošec—Davidovičeva vlada lauske jeseni je spravila v delavske zbornice toplo kri. Bivši minister za socialno politiko dr. Behmen je namreč z odlokom od 12. septembra 1924 dovolil pobirati tudi »Začasnim delavskim zbornicam« posebne doklade od prispevkov, ki se plačujejo za bolniško zavarovanje delavcev in zasebnih nameščencev. Prej so bile zbornice navezane samo na podporo ministrstva za socialno politiko. Te pa so bile

premalo izdatne, vsled česar so bile zbornice brez financ.

Delavskim zbornicam je torej sedaj dan predpogoj za delovno življenje. Njihove naloge so velevažne in dalekosežne. Tičejo se celokupnega narodovega organizma. Zato tudi potrebujejo pažnjo vseh delovnih slojev. In tem ne more biti vseeno, kako se gospodari in kako se dela v njih. Dolžnost naša je, da posvetimo Delavski zbornici za Slovenijo tisto pozornost, ki ji gre.

Locarnski sporazum.

Dosedaj je bilo v svetovni politiki običajno, da so se diplomati zbrali na kakem krasnem prirodnem kraju, sedli okrog zelene mize, se pogovorili, skregali, priredili zabave in bankete, in svetovne konference je bilo konec. Locarno pa je kraj, kjer so se prvič po vojni sporazumeli zastopniki kapitala za enotno fronto. Vse svetovno časopisje in tudi domače je polno hvale na ta sporazum, ljudstvo pa je prepričano, da ta sporazum ne bo trajen, ker ni sklenjen po željah narodov, ampak je nujna posledica imperializma in izkoriščanja. Naša naloga je, da pogledamo malo globlje na dno in spregovorimo odkrito besedo.

Takoj po vojni so začele velesile zmagovalke tekmovali med seboj za prevlado nad drugimi manjšimi evropskimi in kolonialnimi narodi. Bile so to Amerika, Anglija, Japonska, Francija in deloma Italija. Nemčija, ki je pred vojno grozila, da pride v vrsti velesil na drugo mesto, je ležala premagana na tleh, prav tako tudi Rusija, ki se je zvijala v krčih vsled revolucije l. 1917. in je imela opravka z generali, poslanimi od kapitalističnih držav z nalogo, da jo uničijo. Ravnotako ni prihajala v poštev Italija, ki je bila vsled notranjih nemirov in napadov med komunisti in fašisti v tako slabotnem stanju, da njeni diplomati niso imeli posebne moči, ki bi jo uporabili v svetovni politiki.

Francija si je zasigurala vpliv v zavezniških nasledstvenih državah Avstro-Ogrske. Tudi v kolonijah je imela srečno roko. Angleži so kmalu uvideli, da je dobro imeti dobre zaveznike, ne pa preveč močne. Najbolj pa jih je strašila Rusija, ki je od mesca do mesca prihajala v rednejše razmere in postajala tako vedno močnejša. Obenem je podvzela močno agitacijo in jo podprla v evropskih državah, najbolj pa v kolonijah, zlasti v Indiji in na Kitajskem. Angleži so dobro vedeli, da bo tudi njihov proletarijat postal revolucionarno borben takrat, ko iz kolonij ne bo cenenih surovin, ker bo tamkajšnje prebivalstvo hotelo biti dobro in pošteno plačano. Začutili so angleški lordi, da bo takrat konec njihove vlade. In res, Karahan, sijajni ruski diplomat, je pripravil Kitajce do tega, da so poglali Amerikance in Angleže od sebe, dočim so poklicali v svojo deželo Russe. Bil je zadnji čas, da se angleški diplomati spravijo na delo. Pridružila se je Amerika, ki je rekla: Vi Angleži spravite pod oblast evropske narode. Ako kak narod ne bi ubogal vaše zapovedi, glaseče se v lepem navsvetu, tega torej izterjamo pri državnih dolgovih. Evropske države so morale nujno pasti v roke ameriško-angleškega imperializma. Japonsko pa, ki je še edina prihajala v poštev, je

strašen vihar pred par leti potisnil za par let nazaj.

Ko so Angleži videli, da je teren ugoden, in ko se je nemški kapital izrazil solidarno z angleškim, je bila sklicana seja Zveze narodov v Locarno. Tu so narodi sprejeli to, kar je Anglija zapovedala. To pogodbo so potrdili v nemškem in v angleškem parlamentu.

Iz vsega tega je torej razvidno, da je položaj ta: na eni strani okrepljeni kapitalizem, zbran pod ameriško-angleškim protektoratom, na drugi strani pa Rusija s Kitajsko kot zastopnica proletariata. Jasno je, da bo šel razvoj naprej toliko časa, dokler se ne bo odločilo ali — ali.

Krščanski socialisti tega sporazuma ne moremo odobravati. Kajti mi vemo, da Zveza narodov ni ničesar drugega kakor organizacija držav, v kateri igrajo odločilno vlogo zgoraj imenovane velesile. Za nas bodo sporazumi merodajni samo takrat, kadar bodo resnični narodni sporazumi, kakršnega bo vsak narod želel in ne bo skrival nikakih stranskih namenov. V politiko mora priti več krščanskega duha, ne pa imperialističnega!

Politični pregled.

Narodna skupščina je sprejela dvanajstine za december, januar, februar in marec. Nove dvanajstine pomenijo nov udarec za Slovenijo. Prinašajo nova davčna bremena, ne dajo pa Sloveniji tega, kar ji po pravici gre pri takem silnem obdavljenju. Naši poslanci se z največjo silo borijo proti visokim bremenom, ki jih je spet naložila nova R. R. vlada.

Razprava o poslednjih dvanajstinah v skupščini je bila zelo zanimiva. V skupščini je prvič nastopil Stjepan Radić kot minister. S svojo zgovornostjo se je čisto zapletel v protislovja. Njegov stari nasprotnik Svetozar Pribičević se je z njim večkrat krepko spoprijel. Radić je v svojih govornih prišel na dan s povsem novimi mislimi o naši prosvetni politiki. Šolo hoče postaviti na povsem novo podlago. Njegovim načrtom se ne more pripisovati zadostne resnosti, kajti na način, kakor si on predstavlja solstvo, se njegove misli ne dajo uresničiti in izpeljati. Na eni strani so preveč nejasne, na drugi strani pa ne odgovarjajo našemu pojmovanju in duhu časa.

Vsled Radićevih izjav, ki niso v skladu s politiko radikalov, je med vladnimi strankama nastalo precej napeto razmerje. Radić hoče vsako svojo zahtevo izsiliti s pretmjo, da bo razbil vladno koalicijo. Veliko pozornost zbuja v političnih krogih poseben nastop vojvodinskih radikalov proti finančni politiki ministra Stojadinovića. 23 poslancev vojvodinskih radikalov je imelo več sestankov. Na svoj klub so poslali ostre izjave, v katerih zahtevajo izboljšanje položaja in olajšanje davčnih bremen za Vojvodino. Z njimi so stopili v stik poslanci Jugoslov. kluba, da bi se skupno zavzeli za davčne olajšave tudi za Slovenijo.

V Hrv. seljačkem klubu vlada veliko nezadovoljstvo s politiko, ki jo vodijo Radićevi ministri. Poslanci vidijo, da nova vlada tekom šestih mesecev ni ljudstvu ničesar prinesla. Volilci se obračajo na njo s prošnja-

mi in zahtevami, radikali pa nočejo ničemur ugoditi. Radić ima v svojem klubu zelo težaven položaj. Pred par dnevi se je izneveril njegovi politiki njegov nečak bivši poslanec Ivan Radić. Izstopil je iz HSS.

Občinske volive za ljubljansko občino so spet odložene. Kot vzrok se navaja to, da je treba volilni red spremeniti in uvesti čist proporc.

Ker je vladi zmanjkalo gradiva, je poslala poslance za en teden na počitnice. Ko se bodo vrnili, pride pred skupščino nov proračun. Preden pa bo novi proračun sprejet, se bo v naši notranji politiki zelo veliko izpremenilo. Gotovo bo prišlo do izprememb v vladi. Politični krogi razpravljajo o najrazličnejših možnostih dogodkov, ki nas čakajo v prihodnjih mesecih na parlamentarnih tleh.

Češkoslovaška.

Zanimiva je statistika, koliko so dobile katoliške stranke glasov: Čsl. ljudska stranka 694.918 glasov in 31 poslancev, Hlinkova slovaška ljudska stranka 454.017 glasov in 24 poslancev, češki, nemški in madžarski kršč. socialisti 448.635 glasov in 16 (14 + 2) poslancev. Iz števil se jasno vidi, da so katoliške stranke silno močne in da je ljudska stranka v nekdanji tako svobodomiselnosti in brezverski češki najmočnejša stranka. Zato ni nič posebnega, ako se oglašajo češki katoliški listi in predlagajo, naj se Hlinka združi v bratsko Čsl. ljudsko stranko in tako bodo dobili ministrskega predsednika in predsednika parlamenta. Silno so narasli komunisti, ki imajo 931.769 glasov. Njihovo glasillo »Rude pravo« zastopa misel, naj bi se sestavila kmečko-delavska vlada, ki bi razpolagala s 166 mandati. — Hlinka je neizprosno za avtonomijo. Pravi: Hočemo avtonomno Slovaško, Slovaška — Slovakom! — Prezident Masaryk je poveril sestavo vlade poslancu kmetijske stranke in bivšemu min. predsedniku Švehli. Njegovo prizadevanje sestaviti vlado je bilo brezuspešno, ker Čsl. ljudska stranka ni dopustila, da bi imel socialni demokrat ministristvo prosvete. Sestava vlade je poverjena voditelju Čsl. ljudske stranke msgr. Šrameku, ki je druga najmočnejša stranka. Torej pred par leti tako malo upoštevana stranka je dobila sedaj mandat za sestavo vlade.

Bolgarija.

V tej državi še ni prenehala nacionalna grnja. Pred kratkim smo čuli, da je bil umorjen sofijski župan. Kabinet Cankov je kljub večini, ki jo ima v »Demokratski zgovor« v krizi. Vprašanje te pa ne leži niti v opoziciji niti v vladni tvorečih strankah, ampak v macedonski revolucionarni organizaciji. Ti hočejo dobiti vlado v svoje roke. Pripravljajo, kakor se piše, prihod bivšega carja Ferdinanda na prestol, dosedanji car naj bi se pa umaknil. Ministrski predsednik pa naj bi bil za časa Stambolijskega na smrt obsojeni Radoslav.

Poljska.

Skrzinski, ki je bil prvotno poverjen z nalogo, da sestavi vlado, je mandat vrnil. Po ponovnem sprejemu je pa vlado sestavil. Glavno zapreko mu je delalo imenovanje vojnega ministra, ker je bilo preveč kandidatov. Novi kabinet je sestavljen iz najmočnejših grup. V njem so zastopani poleg narodnih demokratov, kršč. demo-

kratov, radikalne ljudske stranke tudi socialisti.

Belgija.

Pred kratkim so se vršile volitve v provincialen svet. Socialisti so dobili 32 mest, komunisti, ki so sedaj nastopili prvič enotno in ne več razdeljeni v frakcije, so dobili 5 sedežev. Katoliška stranka je izgubila 9, liberalci pa 24. Vendar je katoliška stranka še vedno najmočnejša.

Italija.

Italijani so pod vodstvom finančnega ministra de Volpija dobro izpeljali ureditev svojih ogromnih dolgov, ki jih imajo v Ameriki. Znano je, da Amerikanci pri Francozih niso hoteli ničesar slišati o prevelikem znižanju. Zato se pa za Italijo različno komentira: nekateri pravijo, da so jim Amerikanci zato popustili, ker so Italijani silno revni, drugi pa zopet trdijo, da noče Amerika odbiti prijateljstva vseh držav v Evropi. Resnica bo najbrž eno kakor drugo. — Zadnjič je Mussolini, ki ravno tako rad govori kakor naš g. prosvetni minister Radčić, v svojem govoru napadel nasprotnike v inozemstvu in na koncu govora pristavil, da ako bo treba bo šlo dva milijona mladeničev za njim v boj. — Obenem je predložil zbornici med drugim zakone o oblasti in funkciji ministrskega predsednika, o pravnem priznanju delavskih sindikatov in delavskih sodišč. Prvi imenovani zakon daje min. predsedniku silno moč in absolutno oblast. — Fašistovski pristaniški delavci v Genovi so sprožili misel, da naj bi ljudstvo zbiralo denar za odplačilo dolga v Ameriki. Baj je že zbranih 2 milijona dolarjev.

Albanija.

Ahmed beg Zogu vlada v svoji majhni in skromni državi silno absolutistično. Pri tem mu pomaga njegova sicer maloštevilna, a vendar zvesta armadica. Ker se boji, da se mu ne zgodi še enkrat tako, kakor se mu je že zgodilo, da je moral v tujini iskati pomoči in ker je tudi med rodovi precejšnje nezadovoljstvo z njim, je odredil, da se mora vse orožje pobrati. Albanci pa, kateremu je puška mali bog, se temu upirajo, toda brez uspeha. Kjer ne gre zlepa, gre zgrda. Bomo videli, kako bo razorožil svoje Arbanase.

Francija.

Od velike francoske meščanske revolucije l. 1789. še ni bila Francija v tako slabem položaju kot je sedaj. Vlade padajo, prihajajo nove, ki trajajo samo 14 dni. To samo vsled tega, ker francoski bogataši ne dajo ničesar od sebe in bi najraje videli, da bi poplačali vse dolgove le najrevnejši sloji. Min. predsednik Painlevé je razložil v parlamentu načrt o narodni amortizacijski blagajni, v katero naj bi se stekali dohodki narodne kontri-

bucije, to je nov davek, kateri bi se vpeljal od 1. januarja v svrhu odplačila dolgov. Ta bi zadel predvsem posestnike kakršnihkoli premičnin ali nepremičnin in vse dohodke. Določil je tudi višino, do katere bi segalo to obdavčenje. Ko so se mu uprli, je podal demisijo in novi predsednik, ki je sestavil vlado, je bivši in tudi še sedaj ostali zunanji minister Briand.

Nemčija.

Nemški parlament je v ponedeljek sklepal o locarnski pogodbi. Predsednik centra (katol. stranke) Marx je ob tej priliki izjavil: Največja naša nesreča je nacionalizem, in sicer za vse narode. Francoske nacionaliste opravičuje delovanje nemških nacionalistov in obratno. Briand (minister zunanjih del v Franciji) bi Nemčiji v marsičem popustil, če bi ga ne ovirali domači nacionalisti. Do cilja svetovnega miru bomo le počasi prišli, ker nas ovira nacionalizem držav. — Znani kršč. demokrat v centru dr. Wirth je ob priliki zborovanja stranke v Kasselu izjavil, da vstopa nazaj v poslanski klub. Ta izjava je bila sprejeta z veliko radostjo. Obenem je zahteval, da vstraja stranka strogo na stališču demokracije in da se mora izraziti za republiko.

Holandska.

Ministrski predsednik te države Colyn je predložil kraljici ostavko svojega kabineta. Kakor znano, so se vršile letos volitve, in sicer so zmagale levičarske stranke. Katoliška stranka je dobila 30 mandatov, protestanti 23. Od opozicionalnih strank, prej imenovane so tvorile vlado, je bila najmočnejša socialistična, in sicer je imela 24 mandatov. Med vladno večino, t. j. katoličani in protestanti, je vladalo mrzlo prijateljstvo, in ko je sedaj neki protestantski poslanec zahteval odpravo poslanštva pri Vatikanu in je bil ta predlog sprejet, so 4 katoliški ministri podali demisijo. Govori se, da bo bodoči kabinet koalicijski socialistov in katoliških demokratov, ki tvorijo levico v katoliški stranki.

Volitve v Delavsko zbornico razpisane.

Minister za socialno politiko je imenoval predsednikom glavnega volivnega odbora g. dr. Mraka, upravni odbor Delavske zbornice pa je dirigiral v volivni odbor gg. Čobala in Čelešnika.

Tako se bo lahko sedaj izpolnila želja vsega delavstva, da si v Delavsko zbornico izvoli najboljše zastopnike in napravi konec sedanjemu stanju.

Volivno pravico imajo vsi delavci in nameščenci obojega spola, ki so na

dan razpisa volitev zavarovani pri eni izmed ustanov za zakonito obvezno bolniško zavarovanje in ki plačujejo mesečno najmanj Din 7 prispevka za zavarovanje za bolezen.

Pravico do vlaganja kandidatnih list imajo samo strokovne organizacije, ki so do dneva razpisa volitev vpisane v register Delavske zbornice.

Ob 60 letnici.

Ker je moja duša preprosta, zato so tudi besede, ki jih hočem spisati k 60 letnici našega največjega delavskega buditelja, preproste.

V skriti vasi, svetu skoro nepoznani, je vzraslo drevesce, kateremu se je čudil svet; ker kakor je bilo neznan, vendar je raslo v mogočno drevo, ki je v svojo senco vabilo vse trudne od težkega dela sključene potnike te solzne doline. Ko pa je prišla jesen, je to drevo obrodilo stoterensad.

Bil je Vsemogočni vesel uspeha svojega dela, izraženega v tem svojem bitju. Videl je trdo zašrtane poteze skrbi na deblu, videl potne kaplje, ki so kot rosa padale od vej. Zaukazal je svoji dekli, naj s koso uniči korenine, da pade od preoblega dela trudno telo, ker sad njegov že klije in raste.

To drevesce, ki je raslo tako neznan, tako malenkostno, to drevo, ki je raslo v vrtu zatiranega slovenskega naroda, ki se je s silo upiralo viharju in je kljub vsem zaprekam ohranilo svoj kristalen sad, to mogočno, nepozabno drevo je bil pokojni dr. Jan. Ev. Krek.

Umrl je in nas zapustil očarane, strmeče v prihodnost, katero nam je slikal tako veličastno, katero je gledal v duhu in se veselil njenega prihoda. Umrl je in ni dočakal pomladi. Umrl je, a duh njegov bo živel v veke.

Ko je živel, je živel vsem in za vse. Ljubil je svoj narod, spoštoval prave njegove voditelje, iz dna duše je služil, iz dna srca živel za najprostejše in najubožnejše svojega naroda. Zapustil je ravno poslednjim žar svojih idej, da jim seva na poti trpljenja in jih vabi k oni večni zarji, katera jim ne ugasne nikdar. Njegov duh jih spremlja vsepovsod in jim daje upanje v boljšo bodočnost.

Vse to pa, kar jim je hotel dati on, upamo, da jim bo mogla dati v bodoče bolj kot sedaj v njegovem duhu vzgojena delavska mladinska organizacija »Krekova mladina«. Vzklila je iz semena, ki ga je zasejal on. Tudi mi se hočemo žrtvovati in storiti, kar po svojih skromnih močeh storiti moremo. V vsem bomo spremljali njegove ideje, spomin njegov pa nas bo navduševal za vsa dobra dela.

Ob 60 letnici-njegovega rojstva poklanja vsak izmed nas njegovemu spomenu srce, polno lepih načrtov in pol-

no močne ljubezni do ubogih, zatiranih in hrepenečih.

Članica »Krekove mladine«.

Jugoslov. strokovna zveza.

ORGANIZACIJAM IN ZAUPNIKOM!

Ponovno prosimo vse, ki so prejeli nabiralne pole novih naročnikov »Pravice«, da vsaj v mesecu decembru storijo kolikor morejo, da pridobijo veliko novih naročnikov našemu delavskemu glasilu. Obiščite vsakega delavca, ki še ni naročnik, in ga pridobite za naročbo. Uporabite za agitacijo vsak praznik in sestanek. Držite se navodil okrožnice za »Pravico«, ki je bila priložena nabiralnim polam. Istanto prosimo vse, ki so prejeli bloke za tiskovni sklad, da uporabijo vsako priliko in jih vse kmalu razpečajo. Denar pošljite le po položnicah, ki so bile priložene blokom. Tovariši! Mesec december naj bo posvečen delu za naš list »Pravico«!

Strokovna zveza rudarjev.

Zabukovca. Odposlala se je sledeča spomenica: Ministrstvo za socialno politiko, Belgrad. Podpisana Strokovna zveza rudarjev, skupina Zabukovca, je na svojem sestanku dne 24. junija 1925 sklenila sledeče: Na prošnjo in vedne pritožbe rudarskih upokojencev in vdov vladno prosimo, da blagovoli sl. ministrstvo socialne politike podvzeti vse korake za spremembo § 1., zakona z dne 19. februarja 1922, Ur. l. št. 217, in razglas ministrstva socialne politike z dne 1. septembra 1922, Ur. l. št. 92. Spremembo bi po našem naziranju želeli v sledečem: 1. § 1. naj se glasi: Vsi rudarski upokojenci in njih družinski člani ter vse vdove umrlih rudarskih upokojencev morajo prejemati draginjske doklade enako, ne glede na premoženjske razmere prizadetih. 2. Vsi rudarski upokojenci in vdove vladno prosijo sl. ministrstvo socialne politike v Beogradu, naj blagovoli odrediti, da se davek na premoženje za Pokrajinski pokojninski sklad v Ljubljani, odkoder črpajo ti reveži doklade, zviša, in sicer za 100%, to je od dosedanjih 0.50 Din za q premoženja na 1 (eden) dinar. Sl. ministrstvo socialne politike blagovoli torej nemudoma predložiti narodni skupščini predstoječo prošnjo odn. vlogo podpisane zveze s primerno utemeljitvijo v prid gmotnega stanja rudarskih upokojencev. Zabukovca, dne 24. junija 1925. — Strokovna zveza rudarjev, skupina Velenje, Zaje Vekoslav, l. r. — Strokovna zveza rudarjev, skupina Zabukovca pri Celju, Uranjek J., l. r.

Trbovlje. Centrala Strokovne zveze rudarjev pozivlje vse v njo včlanjene skupine k rednemu mesečnemu

A. Marby:

Hanka.

Lužiško-srbska povest.

21

Naenkrat je prešinila staro ženo nenadna misel, da je nehote zaprla oči, morda zaradi bliska, ki je pravkar švignil preko neba, ali pa morda zaradi luči, ki se je tačas posvetila v njeni glavi. Toda že v naslednjem trenutku jih je tembolj široko odprla in se ostro in prodirno zagledala v razburjenega pripovedovalca. Z napeto pozornostjo je sledila vsaki njegovi besedi, in čim dalje je govoril, tem bolj se je obličila prvotna domneva v gotovost, tem bolj se je jasnilo v njej.

Sedaj se je tiho posvetovala sama s seboj, priknavala, majala z glavo, gibala z ustnicami in se celo nasmihala premeteno pred se. Ko je pa začel Riška pobirati svoje orodje, se je hitro dvignila, položila roko na njegovo ramo in dejala na videz vsa ogorčena: »To so pa lepe stvari! Vedno sem držala s Hanko, ker ji nisem prisojala take ne-hvaležnosti in svoj živ dan ne bi verjela, da bo vso tvojo ljubezen in dobroto poplačala na tak slab način.«

»Ah, pusti to, teta,« se je branil Bogomir, najbolje bo, da o vsej stvari sploh ne govoriva dalje.«

»Kar tako je ne bom pustila v rok... samo malo potrpi,« je vztrajala teta pri svojem. »Hankina malopridnost mi kar noče v glavo... mogoče niti

tako hudo ne misli... ne rekla bi dvakrat, da se skriva za tem čisto nekaj drugega. Prišla sem na prav čudne misli. Hm... vidiš... toda prosim te, dragi, ne bodi nepočakljiv, če ti začenjam pripovedovati o davnih, davnih stvarih... torej, kaj sem hotela reči: Ko sem bila še prav tako mlado, nerazsodno bitje, kakor je sedaj Hanka, je prišel enkrat tudi za mene čas, ko sem se kazala nedostopno in ošabno proti onemu, ki sem ga imela strašno, strašno rada.«

»Teta! Riška je sprva temno zardel, nato pa obledel kot prt.

»Da, da!« je nadaljevala starica živahno, ne da bi se zmenila za to, »kar ti pripovedujem, tako je bilo. Zakaj? Ker si niti misliti nisem mogla, da bo ugledni Juri prišel v svati ubogi Trini. In tako sem mučila njega in sebe in za las je manjkalo, da nisem zaigrala svoje sreče! Bog bodi zahvaljen, da se moj fant ni dal zmotiti zaradi moje neumne nedostopnosti!... No, in ko sem spoznala njegovo pošteno namero, je bilo vse dobro, najboljša pa na koncu poroka. Bogomirček,« glas se je tresel dobri starki, »če se zmislím, da bi se moglo tudi pri vaju...«

»Mar ste ob pamet, teta?« je hripavo dejal Riška; prsa so se mu burno dvigala in težko je dihal. »Ali ste že popolnoma pozabili, da ima onega... učitelja...« Ni mogel dokončati stavka.

»Oh, ta!« je vzkljnila teta z glasom, v katerem je bilo pol prezira pol sočutja; »enkrat se je pa modra Trina dala vendarle pošteno speljati. Lepa Hanka ne bo šla v šolo... sedaj razumem stvar bolje, vem, zaradi koga je imela objokane oči. Pa vseeno... zaradi večje gotovosti... kaj meniš,

dragi, če bi o priliki enkrat takole »politično«, tako čisto »slučajno« malo poprašala in...«

»To si pa kar izbijte iz glave, enkrat za vselej, teta! Bi prav lahko kljub vaši dobri volji napravili stvar še bolj zamotano, kakor je že; zato se ne vtikajte v zadevo. Sicer ste pa itak na napačnem sledu... samo to sem vam še hotel reči... in sedaj: ne besede več o tem.«

Bogomirove besede so zvenele kakor zapoved; tako je govoril z njo le redkokdaj, pa je vendar dobro poznala ta glas; zato je modro molčala. Nenadoma je pa s hitro kretnjo pripognila njegovo povešeno glavo še nižje, mu pogledala za trenutek s toplim sočutjem v njegove mračne, čudno se iskrece oči in ga prisrčno poljubila na usta.

Riška se je narahlo oprostil in naglo pogledal po obširnem dvorišču, ali ni morda nepoklicano oko bilo priča čudnega prizora — zapazil ni nikogar.

»Kaj ste znoreli, teta?« je rekel in se trudno nasmejal; nato je šel z roko počasi preko čela in oči in, kakor bi se nečesa spomnil, se je odločno zravnal pokonci. Pokazal je proti črnomodrikastim oblakom, ki so se vedno bolj grozeče zbirali na nebu in dejal ves v skrbeh: »Nemara dobimo še točo? Varuj Bog hišo in polje pred nesrečo!«

»Amen!« je dodala teta in sklenila roke. Naljavale so že prve debele kaplje.

»Če nočete biti mokri do kože, teta, potem le brž, da pridete pod streho.«

»In ti?«

»Imam še v hlevih nekaj opravka, teta.«

(Dalje.)

obračunavanju, posebno sedaj, ko se bliža konec letu. Navadno se skupine izgovarjajo, da rajši pošiljajo obračune za dva meseca skupaj. Ali centrali pri tem otežujejo redno poslovanje, ker ni mogoče redno obračunavanje pri naši glavni centrali v Ljubljani. Tem potom vljudno prosimo, blagajniške skupine, da vnaprej pošiljajo obračune vsak mesec najkasneje do desetega.

Odbor.

Društvo slovenskih organistov.

Organisti in muzikalije. Pregledoval sem v »Slovenca« seznan muzikalij, katere priporoča Jugoslovanska knjigarna v naročbo. Lepo res, prav lepa izbira, toda ko pogledaš cene, te kar mraz pretresa. Za Boga, kje pa naj organist dobi denar, da si naroči muzikalije. Ako grem pa h g. župniku in ga prosim, da mi kupi muzikalije, pa žalostno odkima; tudi cerkev nima denarja. Kupil sem eno samo Marijino pesem od Premrla: »Marija kraljica Slovencev«, pa sem dal čez 60 Din. Od orglane maše pa zaslužim Din 5. Pa še te ni vsak mesec ene. Potem se pa še piše od nadzornikov, kateri bodo po deželi petje nadzorovali. Gospodom, katerim je kaj na tem, da bo cerkvena pesem res napredovala pa rečemo, da naj gredo nekoliko nadzorovat stanje organistov ter se nekoliko prepričajo, kako se jim godi. Naj storijo potrebne korake, da se jim vsaj nekoliko njihovo bedo olajša. S tem bodo veliko več storili kakor z nadzorovanjem petja.

Naše razmere. V Mozirju, lepem in prometnem trgu v zgornji Savinjski dolini, nimajo že precej časa organista. Sploh se tam organisti menjajo zelo pogosto. Vzrok je ta, ker je plača tako nizka, da nihče ne more izhajati. Poznam več organistov, ki so tu tako dolgo službovali, da so obubožali. Razmere pa niso tako slabe, da bi ne mogli ljudje organista plačati. Tam so veliki premožni posestniki, trgovci, gostilničarji itd. Ako bi merodajni krogi le količkaj dobro hoteli, bi lahko organist pošteno izhajal. Še ni dolgo, ko sem z nekim tržanom govoril o plači organista. Nekako s ponosom je pravil, da ima organist v Mozirju dobro plačo. Ko sem ga vprašal kaj in koliko dobi, ni vedel nič povedati. Sedaj menda nobeden več noče prositi za to mesto. Nekaj časa so dobivali organista ob nedeljah iz samostana oo. frančiškanev iz Nazarij. Sedaj pa pošilja g. Bervar iz orglarske šole iz Celja vsako nedeljo enega učenca. Koliko plačajo mozirski župljani za ta trud? Ta učenec dobi Din 30.— Za vlak iz Celja do postajališča Paška vas mora dati Din 20.— Ostane mu potem za pot 1 uro daleč peš hoje tja in nazaj in za trikratno orglanje vsako nedeljo Din 10.— Sedaj pa naj bo slaba pot ali celo sneg! Ali ni to grdo izkoriščanje? Ali res cela župnija ne premore toliko, da bi dobili organista in ga pošteno plačali? Vsak organist pa, ki bi bil namenjen prositi za to službo, naj si prej dobro premisli, da ne bo potem tega koraka obžaloval, kakor ga je že marsikateri, ki je prevzel službo v Mozirju.

Viničarji.

Svetinje. V nedeljo, dne 22. nov., po rani sv. maši smo ustanovili na sestanku pri tov. Mišku pri Svetinjah »Posmrtninski sklad«. O važnosti medsebojne samopomoči in velikem pomenu P. S. je poročal strok. tajnik tov. Rozman. Zopet smo za korak naprej. Dal Bog povoljnega uspeha!

Sv. Miklavž. Skupina zveze viničarjev priredi svoj običajni »Miklavžev večer« v soboto dne 5. decembra 1925 v društveni dvorani pri Sv. Miklavžu. Začetek ob slabem vremenu ob 5, ob vremenu, pri katerem bodo pa viničarji zaposleni v vinogradih, pa ob 6 zvečer. Potek istega in javno zahvalo vsem našim cenj. darovalcem bomo objavili v prvi »Pravici«. Vsi redni člani se vabijo k udeležbi, da lastnoročno sprejmo darove za svoje otroke. Zeleti bi bilo v polni meri, da bi članstvo darovalo vsaj vsak en dinar za tiskovni sklad »Pravice«. — Vstopnina prosta.

Ljutomer. V nedeljo, dne 6. dec. t. l. se vrši v gostilni g. Vavpotiča ja-

ven shod Strok. zveze viničarjev. Shod bo strokovnega značaja. Govori tov. Andrej Semenč iz Maribora, in sicer: Sedanji položaj delavstva. Strokovni tajnik tov. Rozman poroča o praktični izvedbi organizacije. Začetek ob 8 zjutraj. Pridite vsi na shod tudi od bližnjih skupin ter dovedite seboj še neorganizirane tovariše.

Prometna zveza.

Kam sedaj? Tovariši železničarji brez razlike se vprašujejo, kaj je napraviti, da bi se železničarske razmere zboljšale? Večina je pričakovala, da se bodo ujediniše vse organizacije v eno samo, katera bi resno zastopala celokupne železničarske interese in stala na braniku vseh zakonjenih pravic. To bi bilo pravilno ter edina rešitev zastopavljanja železničarjev. Ampak na žalost moramo konstatirati, da gotovi in bolj vplivni ljudje še danes nimajo prave volje in odkritosrčnosti, da bi šli z resnim, poštenim in odkritim srcem naprej za skupno delo ter skušali odstraniti vsa nasprotstva v vrstah proletarijata. Ne zdi se jim potrebno začeti obdelovati slaba polja ter sejati dobro in zdravo seme na čisto polje, katero bi rodilo dober in zdrav sad. Dokler se pa to ne bo zgodilo, ne moremo pričakovati nobenega dobrega in koristnega sadu. To pa bo le mogoče, če stopimo vsi skupaj kot en mož v najbolj iskreno in čisto organizacijo za železničarje, ki ima resno voljo in za zmogost svojega delovanja sigurne in sposobne zastopnike na vseh merodajnih mestih in imajo resno voljo pomagati vsem in vsakomur in ob vsaki priliki zastaviti vse svoje sile, da se vsaj krivice preprečijo ali ublažijo, katere so pri poedincih. To je edina Prometna zveza s sedežem v Mariboru. Ta organizacija je zgrajena na strogo strokovni podlagi, ter ima danes od vseh drugih organizacij najmanjšo članarino, katero lahko vsakdo žrtvuje. Vrh tega dobivajo člani v s a k i teden svoje glasilo, in kar je še najbolj socialno pri tako majhni članarini, to je: da dobi vsak član kakor tudi njegova žena v slučaju smrti lepo denarno pomoč v posmrtnini in še v slučaju daljše boleznitvi tudi denarne podpore. Vsak član ima pravico in je tudi njegova sveta dolžnost, da takoj prijavi potom svojega zaupnika z dokazili vsako nekorektnost od višje oblasti, na primer, če se godi krivica na z zakonom pridobljenih pravicah in podobno na centralo PZ v Mariboru, katera bo takoj vse potrebno ukrenila. — Dolžnost vsakega našega člana in zaupnika je, da vsem svojim pošteno in treznomislečim železničarjem čisto in jasno razloži ter tudi pove, da je najcenejši pristop in najmanjša članarina ter najboljši in sigurni uspeh edine pri naši strokovni organizaciji Prometni zvezi, ki ima že po celi Sloveniji svoje podružnice. Vsak zaveden železničar naj si te besede dobro prečita in trezno premisli ter takoj, ako še ni organiziran, pristopi k Prometni zvezi. Tovariši, naša naloga je, da se najdemo v najkrajšem času vsi skupaj pod enim praporom ter korakamo v eni vrsti do končne zmage.

Na predlog Prometne zveze je g. nar. poslanec Žebot vložil na prometnega ministra interpelacijo v zadevi neizplačanih provizij, ki se glasi: Gospod minister! Splošno opažamo, da se železničarjem, ki so več desetletij redno vplačevali predpisane prispevke v provizijski fond, potem ko stopijo iz službe ali so penzionirani, ne izplačuje provizija. En tak slučaj je z J. K., bivšim železničarjem. Ponesrečil se je v delavnici drž. železnice v Mariboru pri delu dne 10. januarja 1924. Ker je redno plačeval provizijski fond, mu pripada provizija. Kljub temu pa, da je zadostil vsem pravilom in predpisom glede provizijskega fonda, mu je bila še le meseca maja 1925, to je po preteku več kot enega leta nakazana mesečna renta. J. K. je proti temu takoj vložil priziv in sicer v zakonitem roku. V tem prizivu zahteva K. popolnoma upravičeno, da se mu namesto rente izplačuje pripadajoča provizija. Značilno je, da na svojo pritožbo K. še do da-

nes ni dobil nobene rešitve. K. je postal v službi drž. železnice invalid, je dela popolnoma nezmožen, je vplačeval skoro celo življenje v provizijski sklad in ima po vsem tem popolno zakonito pravo do redne provizije iz provizijskega fonda. Ker nobena urgencia v tej zadevi na pristojnih mestih nič ne izda, sem primoran se obrniti do Vas g. minister za odpomoč. Radi tega si Vas dovoljujem vprašati: 1. Ali so Vam nerednosti pri izplačevanju provizij iz provizijskega fonda znane? 2. Kaj nameravate ukreniti, da se te nerednosti in krivice, ki se godijo ponesrečenim žel. delavcem vendar enkrat odpravijo? 3. Ali ste voljni v slučaju K. zahtevati od Vaših podrejenih organov, da K. takoj nakažejo provizijo od 10. januarja 1924 naprej, ter se mu zopet vrnejo vse pravice železničarjev? Prosim po poslovniku nar. skupščine za nujni pismeni odgovor. Franjo Žebot, nar. poslanec. — Ker imamo med člani Prometne zveze več takih slučajev, prosimo tem potom, da se nam taki slučajji takoj javijo, da podvzamemo potrebne korake, ter da se take nerednosti in krivice popravijo.

Delavska zveza.

Zagorje ob Savi. V nedeljo, dne 29. nov. smo imeli pri nas ustanovni občni zbor Delavske zveze. Občni zbor je vodil tov. Ivan Posterim. Zastopnik D. Z. iz Ljubljane tov. Srečko Žumer je kratko pojasnil pomen in namen Delavske zveze. Izvolili smo odbor, ki je sestavljen iz samih res delavnih tovarišev. Upamo, da se bo naša Delavska zveza v kratkem času zelo okrepila in ščitila v našem delavskem okraju interese delovnega ljudstva.

Okrajna delavska zveza v Trbovljah ponovno opominja svoje člane, da poravnajo članarino, ki znaša letno 5 Din. Naj takoj vsak poravnava pri članarini skupine SZR ta mesec, da bo mogoče v blagajni napraviti zaključek. 5 Din bo vsakdo lahko prešil. Ravno tako tudi še nekateri člani skupine SZR dolgujejo po več mesecev članarino. Dotični naj prečitajo 7. točko o dolžnostih članov, pa bodo videli, da se ne ravnaajo po slovniku, kojega so podpisali. Tovariši naj pri tem velja tudi disciplina. Kadar član pozabi, kaj je njegova dolžnost napram svoji organizaciji, takrat postane suha veja na svežem drevesu. Več zavednosti, več discipline in več dela, pa bo organizacija stala na dobrem temelju. Ako pa bo samo nekaj članov delalo požrtvovalno in drugi spali, ni mogoče, da rodi organizacija uspehe. Vsak mora delovati po svoji moči, pa bo še enkrat toliko storjenega za delavstvo.

Velika Perešca pri Zaleu. V nedeljo dne 22. novembra ob 4 popoldne se je vršil pri g. Ivanu Šklomba sestanek delavske zveze. Poročal je delavski zaupnik Uranjek iz Griž. Poudarjal je potrebo izpopolnitve in energičnega razširjanja naše Delavske zveze, kot prave krščansko soc. delavske politične organizacije malih ljudi. Sploh se vsi reveži in žuljave roke strnimo skupaj, pojdimo v boj proti izkoriščevalcem revnega ljudstva! Izvolil se je odbor: predsednik Trnovšek Jože; tajnik Špeglič Jože; blagajnik Kugler Jože; zaupnik Ivan Šklomba. — Nadalje se je enoglasno sklenilo, poslati prepis že poslano prošnje še ponovno na ministrstvo za soc. politiko v Beograd pod št. 223, poslano dne 24. junija 1925 na zgoraj omenjeno ministrstvo za zboljšanje in v prid našim rudarskim upokojevcem in vdovam. Po eno uro trajajočem govoru je zaključil tov. Uranjek sestanek naše novo ustanovljene Delavske zveze. Bog živi! Odbor Del. zveze.

PRVA DELAVSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA, r. z. z. o. z., v Ljubljani,

je bila te dni ustanovljena. Posluje začasno na Starem trgu 2. Poslovne ure so vsak delavnik od 5 do 7 zvečer, ob nedeljah pa od 9 do 12 popoldne.

Podrobni ustroj hranilnice priobčimo v »Pravici«. Vsakovrstne informacije se dobijo tekom poslovnih ur.

Tedenske novice.

Jubilej. V nedeljo je slovesno obhajal proš. Andrej Kalan 25 letni jubilej, odkar vodi zavod Marijanišče v Ljubljani. Zavodu in mladini je g. prelat posvečal vso svojo skrb. Leta 1908. je povečal v zavodu domačo kapelo in leto kasneje je začel z zgradbo dijaškega konvikta, kateri je bil posvečen dne 2. sept. 1910. Naj Bog ohrani ljubezni in skrbnega varstva potrebni mladini g. jubilanta še mnogo let!

Na Francosko med slovenske delavce je odšel g. Franc Gornik, doslej kaplan v Komendi. Pri naših tovariših bo gotovo sprejet z največjim veseljem.

Velika eksplozijska nesreča v Ljubljani. Na Aleksandrovi cesti v Ljubljani ima že nekaj let svojo delavnico in skladišče tvrdka »Salus«, ki izdeluje razna zdravila na debelo. Pretekli petek popoldne je prinesel drogerist Viktor Poljanec v laboratorij steklenico etra. Med vrati se je odrgal vrat steklenice, eter pa razlil po tleh. Vsled ognja v peči so se hipoma vneli plini in nastala je močna eksplozija. Poljanec je takoj skočil nazaj na dvorišče in dobil le lahke opekline. V laboratoriju so se nahajali ravnatelj Miroslav Rožman, 14 letni Menard Milan, 24 letni Pavlin Al. in 20 letni Mavec Ivan. Vsi štirje so bili naenkrat v plamenu. Pri gašenju so bili vsi hudo opečeni, posebno pa Mavec Ivan, ki je bil v hipu ves v plamenu in gorel kakor baklja. Na lice mesta sta prihiteli policija in požarna bramba, ki so kmalu ogenj pogasili. Vse ponesrečence so z rešilnim avtomobilom odpeljali takoj v bolnico. Najhujše prizadeti Ivan Mavec je še isti dan zvečer vsled groznih opeklin umrl.

Velika številka. V začetku preteklega tedna je sedelo v zaporih okrožnega sodišča v Mariboru 310 oseb. Od teh je 250 že obsojenih, 60 pa še v preiskavi.

Nevaren tat. V Ljubnem na Gorenjskem so orožniki aretirali 24 letnega Lovro Krmelja. Ker je živel zelo potratno je tamkajšnjim orožnikom postal sumljiv. Zato so vprašali ljubljansko policijo, če pozna tega gospoda. Ko so dobili orožniki odgovor, so Krmelja takoj aretirali. V njegovem potnem kovčegu so našli veliko vsoto denarja in pa cel zaboj samih dragocenih srebrnih in pozlačenih cerkvenih predmetov, ki predstavljajo ogromno vrednost. Prepeljali so ga takoj z vsem njegovim zakladom vred v ljubljanske zapore in uvedli obsežno preiskavo.

Smrtne nesreče. Na postaji Št. Jurij je brzotovorni vlak povozil posestnika Bohorča. Ponesrečenec se je mudil v Slov. Bistrici na sejmu. Ker pa omenjeni vlak ne stoji na šentjurski postaji, je skočil iz vlaka, pri čemer se je smrtno ponesrečil. — Na postaji Škofelja je povozil vlak učenca II. realke Tinka Rusa, sina železniškega strojnika na Grosupljem. Kako se je zgodila nesreča, ni znano, ker so mrtvo truplo z odtrgano glavo našli na tiru, ko je vlak že odpeljal s postaje.

Izdajanje brezplačnih vozniških listkov. Prometni minister je izdal naredbo o izdajanju brezplačnih vozniških listkov osebam, ki imajo pravico do tega. Generalno in oblastna ravnateljstva bodo izdajala brezplačne vozne listke železniškim uslužbencem in državnim uradnikom. Oblastna ravnateljstva so pooblaščenata, da izdajajo vozne listke dijakom, vojaškim osebam, fizičnim delavcem in vojnim invalidom. Upravičenci naj se obračajo neposredno na ta ravnateljstva.

Podražitev sladkorja. Kartel sladkornih tvornic je v preteklem tednu zvišal cene sladkorja za 10 par pri kilogramu.

Samomor brezposelnega. Valentin Igljč, doma v kamniški okolici, je iskal dalje časa službo v Ljubljani. Ker je bil aretirani in so ga hoteli izgnati v njegovo domovinsko občino, si je prerezal žile v odgonskem zaporu na magistratu.

Nova tvornica usnja. Pod imenom »Beli orao«, d. d., se je ustanovila v Belgradu družba, ki bo zgradila tvornico usnja.

Dopisi.

Vič. Proslava Krekove 60 letnice se vrši v petek dne 11. t. m. ob pol 8 zvečer v dvorani Društvenega doma na Glincah z obširnimi sporedom. (Pri tej proslavi se bomo spominjali tudi 125 letnice A. M. Slomška.) K proslavi vabimo vse delavce in somišljenike. Dolžnost naša je, da se vsaj s tem nekoliko oddolžimo možu, ki je ravno v naši občini storil veliko dobrega. Omenimo samo kolonijo delavskih hiš v Rožni dolini. Mnogo in mnogi so že pozabili na dobrine, ki jih je prinesel v našo občino pokojni Krek. Nabito polna dvorana mora dokazati, da smo se ga zopet spomnili. Proračun za leto 1926. je občinski odbor v svoji zadnji seji sprejel skoraj brez vsake debate ker so klubi proračun obdelali že prej. Precej draga pa je občinska uprava, ki znaša eno tretjino vsega proračuna. Kakor čujemo, bo že ta teden zasvetila v naši občini mestna elektrika, in sicer v prvi vrsti za zasebno razsvetljavo. Nedeljska predstava v Društvenem domu »Roza Jelodvorska« je zelo lepo uspela. Nekateri malenkostni nedostatkovi bi se dali z malo večjo pozornostjo odpraviti. Kljub temu, da so bili na odru nekateri novinci, je igra izpadla v splošno zadovoljnost nabito polne dvorane gledalcev, za kar ima gotovo veliko zaslug glavni režiser. Kakor čujemo, se bo v kratkem osnoval pripravljalni odbor za ustanovitev Krekove mladine tudi v naši občini. Jasno je, da je ravno v naši občini ustanovitev te organizacije prepotrebna ter ji želimo obilo uspeha.

Lesce. Kakor po celi Sloveniji, smo tudi mi krščanski socialisti iz tovarne verig v Lescah proslavili po svojih skromnih močeh spomin 60 letnice rojstva dr. Jan. Ev. Kreka. 29. novembra ob 2 popoldne se je vršilo slavnostno zborovanje v društvenem prostoru pri »Majdneku« v Lescah. Zborovanje je otvoril tov. Kristan. Nato je deklamiral tov. E. Kompare »Pozdrav« pred okrašeno sliko dr. Kreka. Tov. Kristan je v kratkih besedah podal sliko o Krekovem življenju in delovanju. Za zaključek je deklamiral tov. K. Soklič dr. Pregljevo: »Dr. J. Ev. Kreku, kadar bi mu bilo 60 let«. — Zvečer smo pa s prijaznim sodelovanjem g. kaplana A. Gornika priredili v Ljudskem domu v Radovljici skiptično predavanje s slikami o dr. Kreku. Tov. B. Toneje je deklamiral dr. Krekovo »Domovini«. Tako smo po svojih močeh proslavili spomin 60 letnice dr. Krekovega rojstva. — V parni žagi Rambovšek je bilo vse

delavstvo dne 28. novembra odpuščeno. Delavci so organizirani pri soc. demokratični organizaciji lesnih delavcev. Kam bo šlo sedaj v zimi teh 25 delavcev? Sedaj na noge, leški soc. demokrati!

Zagorje ob Savi. Dramatični odsek Kat. prosv. društva Zagorje gostuje z igro »Naša kri« v nedeljo dne 6. t. m. v Hrastniku v dvorani g. Logerja na hribu. Priporoča se okoličanom, posebno Hrastničanom, za obilni obisk. — Odbor.

Zagorje ob Savi. V nedeljo smo proslavili prav dostojno 60 letnico rojstva našega dr. Kreka. Ob 8 zjutraj smo se udeležili sv. maše, nato pa smo imeli slavnostno proslavo v dvorani našega »Društvenega doma«. Pod vodstvom pevovodje je mešani zbor zapel prav lepo eno pesmico, za njim pa še moški zbor eno. Nato je tov. Ivan Posterim otvoril zborovanje, s kratkim opisom pomena današnjega dne in podal besedo podpredsedniku J. S. Z. tov. Srečku Žumru. Govornik je opisal dr. Kreka kot preporoditelja slovenskega naroda. V svojem govoru je omenjal nevenljive zasluge dr. Kreka za vse delovno ljudstvo in bodril navzoče k vztrajnemu in požrtvovalnemu delu po Krekovem zgledu. Za njim je govoril še domači kaplan g. Tiringar, ki je opozoril, da dr. Krek zasluži, da ga ohranimo za njegovo veliko delo v trajnem spominu.

Goričane-Medvode. Pretekli dni so gotovi ljudje zanesli v naše tovarne rdeče plakate, na katerih tako zvani »akcijski odbor« vabi delavstvo k enotni strokovni organizaciji. Omenjeni akcijski odbor obeta delati za vse delavske interese, kakor za ohranitev 8 urnega delavnika, za delavca vredno plače, za priznanje del. zaupnikov in njih organizacij, za starostno in onemoglostno zavarovanje, proti davku na ročno delo itd. Mi, papirničarji, pa pravimo: Mi imamo hvala Bogu že svojo enotno strokovno organizacijo, ki skrbi za varstvo vseh naših interesov že približno osem let in ki je že storila za nas, kar je največ storiti mogla. Malo je danes organizacij, ki bi storile za svoje članstvo več kot je storila naša, kar lahko vsakomur in vsaki čas dokažemo. Ta naša organizacija je »Jugoslovanska strokovna zveza« in v njenem okrilju je naša »Zveza papirniškega delavstva«. Ta naša organizacija je že prestala hude boje za svoje članstvo ter se v teh bojih preizkusila in utrdila. Zato

smo prepričani, da tudi v bodoče ne bo za nas nobena organizacija boljša od te. Najslabše pa so take organizacije, ki se vedno razdružujejo in zopet združujejo in v tem navadno obstoji vse njihovo delo, pokazati pa nimajo drugega nego polomijo na vseh koncih in krajih. Zato se naše papirniško delavstvo ne briga prav nič za nobene plakate združenih strokovnih organizacij, ki za nas nimajo nobenega pomena, dokler se tem ne pridruži naša centrala Jugoslovanska strokovna zveza in Zveza papirniškega delavstva. Mi smo prepričani, da vodstvo naše centrale dobro ve, kaj je delavstvu v resnični blagor in se bo tudi pridružilo vsaki skupni akciji, ki bo imela pošten namen delati za naš dobrobit. Zato pa še enkrat: ko bomo videli na plakatih podpisano tudi našo Jugoslov. strok. zvezo in Zvezo papirniškega delavstva s podpisi naših voditeljev, bo za nas mero dajno, da se strinjamo.

Trbovlje. Strokovna zveza rudarjev je obhajala 60 letnico rojstva dr. Janeza Ev. Kreka 29. novembra t. l. Ob pol 9. uri se je darovala sv. maša za pokojnika, po sv. maši se je zbralo krščansko delavstvo v prostorih Društvenega doma. Med njimi smo opazili tudi sedanje naše nasprotnike, ki pa so bili nekdanji člani krščanskih organizacij. Iz omenjenega sklepamo, da je še v njih sreči nekaj idejnega duha, katerega je pokojnik propagiral med delavstvom. Gospod katehet Medvešek nam je v enournem govoru lepo naslikal v glavnih obrisih delovanje pokojnika za slovensko ljudstvo, za kar se mu najlepše zahvalujemo. Želimo le, da bi se večkrat potrudil priti med nas rudarje in nam predaval o krščanskih idejah, kakor je to delal pokojni Krek. Nadalje so zborovalci sklenili poslati spomenico na odbor stavbene zadruge Doma, da naj bi se v kratkem zgrajen dom imenoval »Krekov dom«. To vsled razloga, ker je dom zgrajen v centru delavskega kraja Trbovlje. Upamo, da bo odbor uvaževal našo prošnjo.

Velenje. Krekov dan, 29. november, je minul. Pri nas smo ga po svojih skromnih močeh vendar obhajali slovesno, in sicer na dvojen način. Popoldne ob pol 11 je služil sv. mašo č. g. kaplan Guzej iz Šmartna v Šaleku za pokojnim Krekom. Takoj po sv. opravi se je vršil važen sestanek strokovne in politične organizacije, kjer se je sprožila misel o po-

trebi ustanovitve okrožja Delavske zveze s sedežem v Velenju, ker ravno tukaj že najdalj časa obstojata obe delavski organizaciji. Okrožje bi imelo nalogo ustanoviti po vseh občinah saleške, mislinjske in savinjske doline svojo organizacijo, ker razen v Velenju ni v teh dolinah nobene strokovne in politične organizacije. Prosimi bomo vse naše somišljenike in g. duhovnike, da nam bodo priskočili na pomoč v tem težavnem delu. Popoldne po večernicah pa smo se podali v Šmartin, kjer smo v »Društvenem domu« priredili dr. Krekovo igro »Tri sestrec« ter deklamacijo in dva govora. Igralci so v splošno zadovoljnost rešili svoje vloge in so od občinstva želi pohvalo, ki je izrazilo željo, da se še enkrat ponovi po božičnih praznikih. Tudi iz Griž se je čula želja, da jo naši igralci tudi tam ponove. Posebno hvalo moramo izreči č. g. kaplanu Guzeju, ki je spretno vodil vso režijo predstave. Dijak Štukovnik je deklamiral »Kovaška«, Jelen Baltazar je govoril o življenju Kreka, tovariš Uranjek Jaka iz Zabukovca pa je razložil trudapolno delo pokojnega delavskega voditelja dr. Kreka. Le škoda, da je prejšnji dan zapadel sneg na debelo, ki je mnogim zabranil pot k našim prireditvam.

Krekova mladina.

Seja načelstva »Krekove mladine« se vrši v nedeljo 6. decembra ob 10 popoldne v društvenih prostorih na Starem trgu 2. 1. nadstropje.

Krekova mladina Zalag-Sp. Kašelj vprizori na praznik 8. decembra v Ljudskem domu pri Dev. Mariji v Polju ob pol 4 popoldne priljubljeno narodno igro »Krivoprisežnik«. Upamo, da se te prireditve, katero priredijo naši Krekovci, udeleži vse naše delavstvo in njih prijatelji. Predprodaja vstopnic bo v nedeljo dopoldne in na praznik dopoldne v trgovini Leop. Lazar v Dev. Mariji v Polju. Najljubšeje vabi odbor.

Tiskovni sklad »Pravice«.

Za tiskovni sklad »Pravice« je daroval tov. Ban Lojze 20 Din; neimenovani prijatelj, ki želi in pričakuje veliko posnemalec, pa 250 Din. — Zagorje nam je poslalo 100 Din, nabranih potom blokov. — Vsem najlepša hvala!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Današnja številka »Pravice« se je vsled neljubih ovir nekoliko zakasnila. Prihodnja številka izide vsled praznika v petek. — Uredništvo.

IVAN JAX IN SIN, Ljubljana, Gosposvetska c. št. 2.

Najboljši šivalni in pletilni stroji. Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena l. 1867. Vezenje poučuje brezplačno. Posamezni deli koles in šivalnih strojev. 10 letna garancija. Pisalne stroje Adler in Urania. Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffrad, Kayser.

V konsumu Kongresni trg št. 2

dobe člani po ugodni ceni

pletene volnene rute ogrinjalka, „kocke“, dežne plašče, robce, nogavice, samoveznice, čevlje, zimске rjuhe, čipkaste zastore, flanelo za spodnja krila, trikotažo, srajce, copate, prešite odeje, koe, sploh vsakovrstno oblačilno blago. Dobe se tudi razni zaboji za premog, krompir in smeti in razni plehnati vrči od medu, strgane vreče za ribanje.

◆ Člani, ne pozabite, da Vam je lastna zadruga najbližja in najcenejša! ◆

Žika!

Poskusiti je treba, potem je odločitev lahka. Odločili se boste za ŽIKO, ki je in ostane najboljša in najbolj zdrava žitna kava!

PODRUŽNICE:

Bled, Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split in Šibenik.

TELEFON: št. 478 in 57.

Račun poštno-ček. zavoda za Slovenijo št. 11.945, za Hrvatsko št. 39.060.

Pooblaščen prodajalec srečk Državnerazredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta 10 (v lastni palači nasproti hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja tudi tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din. — Vloge nad 125.000.000 Din.

AMERIŠKI ODDELEK:

Direktne zveze z ameriškimi bankami. Glavni korespondent: American Express-Company, 65 Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Združenih držav, Anglo South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih južne Amerike, Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije, National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuščin.